

La vida senzilla

JOAN AGUT

NARRATIVA

Magnus Mills, *Res de nou a l'Orient Express*. Traducció de David Torres. La Magrana. Barcelona, 2000.

La tardor de l'any 1998 el món literari anglès va ser sacsejat per l'aparició de l'escriptor Magnus Mills, conductor d'autobús a Londres, que va quedar finalista dels prestigiosos premis Booker i Whitbread amb la novel·la *The Restraint of Beasts*. Magnus Mills (Regne Unit, 1960), abans de fer durant dotze anys de xòfer d'autobusos, havia treballat de mecànic a Anglaterra i Austràlia i com a escriptor solament havia publicat narracions curtes a la premsa sobre la seva experiència com a empleat del transport públic a la metròpolis londinenca.

Res de nou a l'Orient Express és una apologia de la vida senzilla. El narrador i protagonista de la novel·la decideix perllongar una setmana més la seva estada en un càmping que a finals d'estiu s'ha buidat. El propietari del càmping, un home d'afers especialitzat en la compra-venda d'andròmines de tota mena, li proposa que pinti una porta a canvi d'exonerar-lo del pagament de l'espai que ocupa.

El xicot troba que la proposta serà una bona manera de passar l'estona, atès que la vida turística s'ha acabat i que les possibilitats d'entreteniment són nul·les. L'acord constituirà una oportunitat excel·lent per esperar el moment d'emprendre la marxa cap a l'Orient amb la seva moto. A partir d'aquí, d'una feina en ve una altra i al cap d'uns mesos el jove, probablement desaratat i sense família, es troba integrat en una comunitat rural del nord d'Anglaterra, sense la moto, símbol d'una hipotètica llibertat.

Aquesta és la trama de la novel·la. Una anèdota sense importància que s'imposa per un encadenament lògic de petites causes i efectes i que acaba determinant el destí d'una persona. La gràcia de l'obra es basa

L'ex-xòfer d'autobús urbà Magnus Mills

en l'excel·lent descripció que l'autor fa de la vida externa d'un medi rural anglès. Els diversos personatges del llibre són gent comuna, petits propi-

etaris agrícoles, menestrals i comerciants. El seu centre de reunió és el pub on cada vespre es reuneixen per beure cervesa, conversar i fer competicions de dards. Entre els clients del pub i la gent de la comarca hi ha l'home que porta sempre una corona natalenca de cartó; el botiguer que administra les vendes arbitràriament i que no sempre serveix el que li demanen; el mecànic que ho arregla tot, cotxes i màquina diversa; el repartidor de la llet i venedor de gelats malfeiner i que tothom mira de reüll; el comerciant i pagès sorrut, fill d'un pare jubilat que malda per treballar gratis en qualsevol cosa; la filla del propietari del càmping, una adolescent mandrosa i provocativa a qui el protagonista ajuda a fer els deures escolars; i l'espavilat

amo de gairebé tots els negocis relacionats amb el turisme, home emprenedor que fa de patró del noi. És, en conjunt, un retaule de personatges sense especial relleu però profundament humans, d'una eficàcia i versemblança literària fora de dubtes. Un altre aspecte que la novel·la revela és el de les relacions econòmiques entre els membres de la comunitat: ningú no paga res, tothom fia. El pub als clients, els proveïdors als consumidors, els uns als altres, amb un constant canvi de serveis i permutes d'objectes i mercaderies. Però sobretot el que destaca l'obra és el treball. Pintar una tanca, refer un embarcador, tallar troncs, reparar una serradora, etcètera, tasques manuals que requereixen atenció i traça. Una lloança de la feina modesta, menor, a través de la qual les persones s'afirmen i s'integren a la societat d'homes lliures.

UN FRAGMENT DE PAÍS

Res de nou a l'Orient Express és una excel·lent novel·la escrita en to menor i narrada en primera persona. Magnus Mills aconsegueix retratar un fragment del seu país i ho fa amb un mestratge literari magnífic i un domini dels diàlegs sorprenent. El més remarcable de l'obra és que a través del petit món que descriu l'autor el lector intueix una realitat més profunda, suggerida per allò que els personatges callen, el substrat de sobreentesos que fonamenten la vida d'una comunitat rural anglesa dels nostres dies. La traducció de David Torres és impecable. Un llibre, en definitiva, que mereix l'atenció del públic sensible amant de la bona literatura.

ASSAIG

Xavier Ferré, *No tot era 'Levante feliz'* (Nacionalistes valencians, 1950-1960). Pròleg de Gustau Muñoz. Biblioteca Llengua i País. Edicions Alambor. Benicarló, 2000.

Un dels estralls que ha provocat una política autonomista encotilladora, massa sovint sucursalista i sols superficialment respectuosa amb les diferents cultures i llengües de l'Estat espanyol ha estat, entre d'altres, una rigidesa i una excessiva compartimentació entre les relacions entre Catalunya i el País Valencià. Unes relacions que, des del nacionalisme espanyolista, s'han vist sempre d'una manera administrativa, és a dir, s'ha intentat -i s'intenta sistemàticament cada dia- fer-nos veure que totes dues nacionalitats són dues realitats culturals, lingüístiques i nacionals diferents. Sols cal remuntar-se als anys de la Transició i fer una breu ullada als darrers vint anys d'història per veure com això ha estat així. Unes relacions, però, que, malgrat els esforços de certes polítiques per uniformitzar l'Estat, sempre han estat flui-

Això era una vegada un país que era i no era...

MANEL GARCIA GRAU

des, constants, perseverants i, podríem dir-ho així, políticament incorrectes. Això és el que aconsegueix mostrar-nos Xavier Ferré (Reus, 1962), doctor en sociologia i professor a la Universitat Rovira i Virgili. El doctor Ferré va guanyar, sense anar més lluny, el premi d'assaig Carles Rahola de Girona el 1999 amb un llibre centrat també en aquestes reflexions titulat *Abans i després de 'Nosaltres els valencians'*: el flux cultural, lingüístic i social continu i exuberant, en temps difícils i paradoxals, entre el País Valencià, Catalunya i les Illes. *No tot era 'Levante Feliz'* és, certament, una bona i acurada recerca que es concreta ara a través d'una editorial petita però força rigorosa i exigent, com és la de l'Associació Alambor de Benicarló (Baix Maestrat), dirigida pel lingüista Ramon Paris. Una editorial

petita, exigent i de comarques: un veritable exemple, com tants d'altres, per a algunes grans editorials i una oportunitat per a escriptors que difícilment troben encaix en una cada vegada més voraginosa indústria editorial.

RESCATANT DE L'OBLLIT

Xavier Ferré ha analitzat i rescatat de l'oblit fets que, en el seu moment, van significar un veritable impuls, sota el jou i les fletxes del franquisme, per a la construcció nacional a través de les relacions culturals i polítiques entre el Principat i les terres valencianes. Al primer apartat, per exemple, s'estudia l'actuació de Josep Maria de Casacuberta, la unió de nacionalistes catalans i valencians al voltant de l'obra del *Diccionari català-valencià-balear* i la dimensió intel·lectual creixent que anava cobrant Joan

Fuster en medis cívics i polítics barcelonins. Per un altre costat, en aquest assaig es tracten també els punts de reunió que, a la ciutat de València, traduïren en tasca nacional alguna de les propostes de Joan Fuster, que després van servir de base sociològica a l'estratègia dels estudiants valencians (agrupats en revistes com ara *Concret*, *Aula Ausiàs March* i la famosa antologia de Manuel Sanchis Guarner *Poetes universitaris valencians*, apareguda el mateix any, el 1962, que el *Nosaltres els valencians* fusterià) i, entre d'altres, la del Partit Socialista Valencià, fundat en el seu moment per personalitats tan significades com ara Vicent Ventura, Alfons Cucó i Joan Francesc Mira. A més, hi trobarem la funció social del missatge estètic i cívic de Raimon, la socialització de la cultura pròpia i històrica del país

a través de la primera llibreria en català, Can Boils, la funció de corresponsal per a les revistes de l'exili (a *Pont Blau*, per exemple) de certs escriptors i pedagogs com ara Enric Soler i Godes i la introducció del valencià a l'ensenyament a través de nous mètodes en pedagogia activa dut a terme pel Grup de Mestres del Rat Penat dels anys cinquanta, institució que encara aglutina certs sectors secessionistes. Tots aquests elements, bastits a través d'una anàlisi sociològica ben rigorosa i amb una encertada bibliografia, ens mostren un context de base nacional que, en els anys cinquanta i seixanta -en plena efervescència de l'anomenat *desarrollismo* espanyol i de la frase "la calle es mía" del llavors franquista, i ara demòcrata, Fraga Iribarne-, feien del País Valencià un referent d'innovació intel·lectual i polític respecte a la resta de territoris de parla catalana.

Un llibre que esdevé un veritable pou on trobar d'on veïm i allò que hauria estat possible si tant les persones com les institucions hagueren tingut la dignitat, la rauxa i la saviesa per fer-ho. Un aljub on els estudiosos i els lectors assedegats poden trobar alguns signes que permeten explicar-nos l'actualitat.